

JUBILEJ

PROF. DR. MITJA RISMAL, 80-LETNIK

V teh dneh je svojo 80-letnico praznoval profesor dr. Mitja Rismal, univ. dipl. inž. grad. Še vedno je živahen in mladostnega videza in nihče mu ne bi prisodil 80 let. Zelo težko je dovolj popolno in kvalitetno na

kratko predstaviti pestro raziskovalno in strokovno delo prof. dr. Rismala.

Rodil se je 5. februarja 1930 v Slovenski Bistrici v učiteljski družini. Odraščal je v burnih medvojnih in vojnih časih, kar je tudi pustilo pečat njegovi borbenosti in želji za resnico. Osnovno šolo je obiskoval do tretjega razreda v Slovenski Bistrici, nato pa v Ljubljani, kjer je do leta 1944 obiskoval tudi gimnazijo. Leta 1944 se je šele 14 let star fantič priključil partizanom. V tem času je prekinil šolanje na gimnaziji, končal vojaški podoficirski tečaj in pozneje še obveščevalnega. Po osvoboditvi je končal gimnazijo in maturiral leta 1948 v Ljubljani ter se jeseni vpisal na gradbeni oddelek Tehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Udeleževal se je mladinskih delovnih akcij po vsej državi. Leta 1951 je bil odlikovan z medaljo zasluge za narod. Diplomiral je leta 1957 na ljubljanski gradbeni fakulteti.

Takoj po diplomi se je prof. dr. Rismal zaposlil pri Vodni skupnosti v Murski Soboti, leta 1958 pa je šel h Komunaprojektu v Maribor, kjer je delal kot projektant v hidrotehniko do leta 1967. S skupino sodelavcev je leta 1967 ustanovil Biro za hidrotehniko pri Zavodu za urbanizem v Mariboru – ZUM, kjer je bil najprej vodja in pozneje direktor. Skozi svoje angažirano delo je spoznal, da je treba znanje stalno nadgrajevati in stremeti v vsakem pogledu za odličnostjo. Zaradi velikih strokovnih izzivov in izražene želje po kakovostnem znanju v širino kot tudi v globino se je prof. Rismal v šolskem letu 1968/69 vpisal in pozneje tudi dokončal podiplomski študij iz sanitarne inženirstva na Tehnološki fakulteti v Delftu na Nizozemskem. Leta 1973 je na zagrebški gradbeni fakulteti izdelal magistrsko nalogo in po nostrifikaciji podiplomskega študija v Delftu dosegel naziv magistr-specialist s področja sanitarne hidrotehniko. Leta 1977 je uspešno zagovarjal svojo doktorsko disertacijo na Gradbeni fakulteti Univerze v Zagrebu.

V letih 1960–1978 je prof. dr. Rismal predaval na VTŠ v Mariboru predmeta Vodovod in kanalizacija ter Hidravlika. Leta 1978 je bil izvoljen za izrednega profesorja, leta 1983 pa za rednega profesorja na Univerzi v Ljubljani, FAGG. Od leta 1980 do upokojitve

leta 1997 je bil zaposlen na Inštitutu za zdravstveno hidrotehniko – IZH, kjer je predaval predmete Vodovod, Osnove čiščenja voda ter Čiščenje pitnih voda na univerzitetnem dodiplomskem študiju ter Varstvo okolja na višješolskem študiju. Predaval je tudi na podiplomskem študiju hidrotehnične smeri FAGG. Svoje bogato in plodno tako teoretično kot praktično znanje je posredoval študentom, diplomantom, magistrantom ter doktorandom in nenehno vzgajal kader mlajših sodelavcev. Bil je mentor ali somentor pri številnih diplomskih nalogah, 12 magistrantom in 3 doktorandom. Večino teh let je bil tudi predstojnik Inštituta za zdravstveno hidrotehniko na FAGG oz. FGG.

Prof. dr. Rismal je bil izredno samodiscipliniran in angažiran aplikativni raziskovalec na področju zdravstvene hidrotehniko in okoljskega inženirstva, ki jima je z vsemi svojimi močmi in znanjem želel vzpostaviti tisto mesto v slovenskem prostoru, ki jima objektivno pripada. Zato je z veliko angažiranostjo kot prvi v Sloveniji vpeljal inženirske matematične metode in konceptualne modele za reševanje tovrstnih problemov. Naj pri tem najprej omenim saniranje Blejskega jezera z uvedbo sodobnih limnoloških metod matematičnega modeliranja in objektivne presoje med površinskim dovodom sveže vode ter odvzemom »zagnite« hipolimnijske vode z natega, ki je bila tudi izvedena. Prav tako je vpeljal sodobne modele in rešitve za zaščito ter bogatenje podtalnice Vrbanskega platoja, kar je tudi izvedeno, Mariboru pa zagotavlja nemoteno oskrbo z zdravo pitno vodo in zaščito pred onesnaženjem z območja mesta. Za čistilni napravi za pitno vodo v Ljutomeru in Ormožu je zasnoval pilotske poskuse za eliminacijo amonijaka, železa in mangana iz pitne podtalnice z angažiranjem naravnih samočistilnih procesov v podzemlju, ki so se pokazali kot zelo učinkoviti tako v tehnološkem kot v ekonomskem pogledu. Na področju vodarskega inženirstva, natančnejše aplikativne limnologije, je uvedel v naš prostor metode matematičnega modeliranja kakovosti rečnih in zajezenih voda z uporabo matematičnih modelov za presojo možnih kakovostnih sprememb Save, Mure in Soče zaradi izgradnje hidrocentral. Modeli omogočajo presojo sprememb kakovosti zajezene vode v prihodnjih vodnih akumulacijah, kar je pomembno za presojo širših ekoloških posledic zajezev, še posebej pa, kadar gre za uporabo zajezene vode za pitno vodo.

Poleg zgoraj navedenih je prof. dr. Rismal realiziral blizu 40 večjih študij in projektov. Naj omenimo le najpomembnejše. Kot prvo lahko navedemo analizo in določitev potrebnih varnostnih ukrepov za zaščito podtalnice zaradi izkopa gramoza pod gladino talne vode do neprepustne podlage v Hočah. Za ČN (čistilno napravo) odpadnih voda Žalca in okolice v Kasazah je uvedel sodobno tehnološko rešitev z zaključenim

cevnim reaktorjem s simultano nitrifikacijo in denitrifikacijo ter aerobno stabilizacijo blata. Sodeloval je pri študiji za ekološko in agronomsko smotno uporabo gnojevke z velikih prašičjih farm v Sloveniji. Kot prvi v Sloveniji je izdelal tehnološko rešitev trstopenjskega čiščenja odpadnih voda Rogaške Slatine (eliminacija dušikovih in fosforjevih spojin) za zaščito Vonarskega jezera. Izdelal je hidrološko študijo in limnološki model za načrtovano vodno akumulacijo Padež za preskrbo slovenske obale s pitno vodo ter v okviru jugoslovansko-avstrijske mednarodne komisije, ki obravnava energetske izrabo zajezeno Bistrice na slovensko-avstrijski meji, izdelal limnološki model kakovosti v zajezeni vodi. Obe študiji prispevata k pravočasnemu upoštevanju in preprečevanju možnih negativnih posledic obeh akumulacij na kakovost pitne vode (Padež) oziroma na širše okolje (Bistrica). Kot odgovorni projektant je realiziral deset komunalnih čistilnih naprav (Murska Sobota, Radenci, Črna na Koroškem, Moravci, Rače, Slivnica, Ptuj, Benkovec v Dalmaciji, Dobrna, Beltinci, Ptuj).

Na področju urbane hidrologije je s sodelavci uveljavil sodobne matematične modele, ki omogočajo racionalnejše reševanje odvodnje urbanih površin. Poleg že optimiziranih rešitev kanalskih omrežij v Mariboru, Celju, Murski Soboti itd. je leta 1988 opazen strokovni prispevek k preprečevanju katastrofalnih poplav v Novi Gorici, ki omogoča v primerjavi s konvencionalnimi rešitvami zelo velike prihranke.

Svoje aplikativne rešitve je prof. dr. Rismal najprej teoretično dobro premislil. Preučil je tudi poznane rešitve podobnih primerov po svetu in izdelal svoje, v veliko primerih inovativne rešitve. Iz te kombinacije tudi izhaja obširno strokovno publicistično delo, saj je objavil preko 40 člankov doma in v tujini.

Želel si je, da bi zdravstvena hidrotehniko, ki ima po svetu že več kot 150-letno, pri nas pa več kot 50-letno tradicijo za oskrbo in zaščito zdrave pitne vode, imela tisto mesto v reševanju in odločanju, ki ji pripada. Zato moram omeniti njegovo veliko publicistično angažiranost v slovenskih poljudnih in strokovnih člankih, kjer je z objektivnimi, natančnimi, nekompromisnimi ter doslednimi argumenti branil svoja stališča in stališča zdravstvene hidrotehniko. Še vedno se živo zanima in sodeluje pri večini dogajanj na področju zdravstvene hidrotehniko.

Prof. dr. Mitja Rismal se je s svojimi originalnimi prispevki – predvsem z vidika aplikativnih, pa tudi raziskovalnih problemov – zapisal v slovensko hidrotehniko kot pionir v reševanju najzahtevnejših sodobnih zdravstveno-hidrotehničnih in ekoloških problemov s področja zaščite voda, ki zahtevajo interdisciplinarno znanje in uporabo sodobnih matematičnih in konceptualnih modelov.

Po upokojitvi prof. dr. Rismal še vedno sledi svojim življenjskim načelom in se še vedno bori za kvalitetne rešitve problemov s področja zdravstvene hidrotehniko in za inženirsko oz. strokovno etiko. Zato je marsikomu še vedno trn v peti.

Želimo mu še veliko zdravja in dobrega počutja.

izr. prof. dr. Jože Panjan, univ. dipl. inž. grad